

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΜΑΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ:

Ζούμε στην εποχή μιας αφάνταστης **πολυπλοκότητας**, αλλά και των απίθανων αναλύσεων και εμβαθύνσεων. Της **υπερβολής** και των πολλαπλών **ελλείψεων**. Της **υπερπληροφόρησης**, αλλά και της απόλυτης **σύγχυσης**. Άπειρα αγαθά, που καλύπτουν άπειρες αξίες. Σχεδόν μονόπλευρος «σκοπός και νόημα ζωής»: η **ευδαιμονία μέσα στην κατανάλωση**. Ατέλειωτος αριθμός επιθυμιών. Ύπατη αξία η ανθρώπινη ύπαρξη, αλλά συνδεδεμένη με άπειρους παράγοντες, που δεν ελέγχονται. Λεωφόροι **ανθρώπινης ευτυχίας**, που οδηγούν σε αδιέξοδα κατάθλιψης και συντριβής.

Το άτομο πληροφορημένο για όλα, σχεδόν... «παντογνώστης», αλλά με αναπηρία τυφλότητας στις επιλογές του. Ζει με την ψευδαίσθηση πλήρους αντίληψης του περιβάλλοντός του, αλλά εκείνο εξελίσσεται με ταχύτερο ρυθμό από την προσαρμογή των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Κυριαρχεί παντού ο «**θόρυβος και χαοτική έως μηδενιστική αίσθηση**». Η **αβεβαιότητα**, παράγοντας φόβου και σπάνια ανανεωτικής ελπίδας. Η μόνη... **βεβαιότητα είναι η αβεβαιότητα**. Ζούμε σε ένα κυκεώνα εννοιών, σε ένα «θόρυβο» πληροφοριών, χωρίς προβλεψιμότητα και πυξίδα. Υπάρχει, άραγε, ελπίδα!!!

Πρώτα όμως ποιος φταίει! Η σταδιακή καταστροφική πορεία, μέχρι του σημείου μηδενισμού, της «**ουσίας**» κάθε εν μέτρω σύνθεσης, που προκύπτει από το «χάος» ή από το «μη ον». Ο άνθρωπος κινήθηκε σταδιακά να βρει κάποια «**αλήθεια**» και «**τάξη**» στο χάος που τον περιβάλλει. Με προσπάθειες χιλιάδων ετών και με πορεία προσεκτικής ανάλυσης, αναζητώντας αυτό το μόνιμο, την «ουσία», που δίνει περιεχόμενο και δυνατότητα ποιοτικής διάκρισης, αλλά και ταυτόχρονης συνάφειας και αρμονικής σύμφυσης των όντων έφθασε να ονομάσει **Ένα και Κόσμο το Όλο περιβάλλον**, στο οποίο και ανήκει. Βρήκε μια αρμονία και τάξη μέσα σε αυτό.

Τα τελευταία χρόνια θρυμμάτισε αυτόν τον Κόσμο σε έσχατα στοιχεία, μέσα σε μια άκριτη «ισότητα των πάντων». Συνδυάζει απλά και τυχαία, κατά περίπτωση, τα έσχατα στοιχεία μεταξύ τους, χωρίς αρμονία και τάξη. Έτσι οδηγείται σε απλές και πρόσκαιρες «συσσωματώσεις» και συνδυασμούς, που διαλύονται άμεσα μόλις εκλείψουν οι άμεσες ανάγκες. Το χειρότερο είναι ότι τείνει να εξαφανισθεί η «ουσία» του ανθρώπου, η ανθρωπινότητά του, που συνιστά την ειδοποιό διαφορά από τα άλλα έμβια, ήτοι η **ανθρώπινη προσωπικότητα**. Ο άνθρωπος από πρόσωπο, δημιουργήμα αρμονικό προσπάθειας, κόπου, αγωγής και ωρίμανσης, γίνεται αίοιο στοιχείο, ένα άθυρμα, ένας απλός αριθμός ακόμη και φθινό «πράγμα». Με την εμπορευματοποίηση των πάντων μετράει μόνον η αγοραστική του ικανότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Το κάθε ΟΝ χαρακτηρίζεται από το ότι είναι διακριτό και συνίσταται από άπειρα συστατικά που πρέπει να έχουν συνοχή μεταξύ τους, ενώ παράλληλα αποτελεί ένα μέρος του ευρύτερου περιβάλλοντός του, με το οποίο ανατροφοδοτείται, άλλως μηδενίζεται.[π.χ. νουκλεοτίδιο]. **Ήτοι:** καθίσταται αντιληπτό δια των αισθητηρίων οργάνων και κατανοητό από τη σκέψη, συγκινεί την καρδιά, αλλά συνάμα παρουσιάζει ενδιαφέρον και σημασία. Έτσι λαμβάνει υπόσταση.

Το έμβιο ΟΝ, [κατά κύριο λόγο ο **Άνθρωπος**], οπωσδήποτε έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά του ΟΝΤΟΣ, αλλά επί πλέον έχει αναπτυγμένες τις ικανότητες: του «**λογικού**», του «**θυμικού**» και «**ορεκτικού**» [οι αρχαίοι Έλληνες πρώτοι εντόπισαν].

Η **επιθυμία** [επί θυμώ] είναι εσωτερική δύναμη, που τον **άγει** [ως κίνητρο] προς κάτι που **αξίζει** [αξία <άγω>, γιατί **αρέσει**, δηλ. τον συνδέει [= *αρέσκω* <*αραρίσκω*= συνδέω, *τακτοποιώ*], με κάτι, που τον ευχαριστεί, επειδή **έχει αξία** [αγαθό] και **καλύπτει την επιθυμία**. Έτσι αναπτύσσεται το **ενδιαφέρον** [=όρεξη], που **συνιστά ίδιον για κάθε ζωντανό οργανισμό, από το ατελέστερο έμβιο μέχρι την Συνομοσπονδία Κρατών**.

Όλοι εκείνοι οι θεσμοί της αρμονικής σύνθεσης, όπως η οικογένεια, η φυλή, το έθνος, η πολιτεία, η πατρίδα, η κοινότητα, η κοινωνία, αντί να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις του σημερινού και μελλοντικού «γίγνεσθαι», δυστυχώς έχουν σχεδόν διαλυθεί καθόσον άλλαξε η ιεράρχηση των αξιών, που προσέδιδαν συνοχή οντότητας. Σήμερα θεωρείται [πολύ σωστά] ως πρώτιστη αξία η αυτοεπιβεβαίωση και η αυτοπραγμάτωση, αλλά κινδυνεύει να αφανισθεί το ανθρώπινο ΠΡΟΣΩΠΟ. Αξίες, όπως η φιλία, η αγάπη, η εμπιστοσύνη, η ομορφιά, η αλήθεια, η αγαθότητα και το ιερό αντικαταστάθηκαν από στοιχεία αλληλοπρόσδεσης για σκοπούς άμεσους και απόλυτα σχετικούς. [Παραδείγματα από τις εικαστικές τέχνες, την αρχιτεκτονική, τη μουσική, γλώσσα κ.λπ.]

Οι αξίες, όμως όλων των αγαθών δεν είναι της ίδιας σπουδαιότητας και διάρκειας. Η διαλογή, η κατηγοριοποίηση, ιεράρχηση και η **επιλογή** είναι κύρια χαρακτηριστική ικανότητα του ανθρώπου. Μια **αρετή** [=προσαρμογή<*αραρίσκω*] να διακρίνει τις αξίες με τη σκέψη, το συναίσθημα και το ήθος και να τις συνθέτει σε ενότητες [τεύχειν] συνιστά ένα έμφυτο, αλλά και συνεχώς βελτιούμενο με την αγωγή, προσόν της ανθρώπινης προσωπικότητας.

ΕΝΝΟΙΕΣ

Ανάγκη: [αγκών, αγκαλιά] προκαλεί *περίσφιξη, στενοχώρια, δυσφορία και άγχος*.

Αξία: Προσδιορίζεται καλύτερα όχι ως ποιότητα και ιδιότητα αλλά, ως μια νοητή **σχέση** {συνάφεια-δεσμός} μεταξύ υποκειμένου και ενός αντικειμένου,, η οποία όταν συμβεί «ικανοποιεί» μια **ανάγκη**, άρα ανακουφίζει και ευχαριστεί το υποκείμενο. Προκαλεί **ενδιαφέρον**, άρα συνιστά **κίνητρο** πράξεως καθόσον τον ...»άγει» προς το αγαθό που ενέχει την αξία που τον ενδιαφέρει.

Αγαθό είναι το αντικείμενο, που ενέχει την αξία. Ένα αγαθό μπορεί να περιέχει περισσότερες από μία αξίες. Π.χ.: ένα έργο τέχνης περιέχει αισθητικές αλλά και οικονομικές, όπως και καθαρά προσωπικές αξίες.

Αρετή [*αραρίσκω*] είναι η προσαρμογή στις αναγκαίες συνθήκες.

Οι αξίες, αγαθά, ανάγκες και επιθυμίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένα.

Προσωπικότητα [απώτερος σκοπός της αγωγής] είναι η **ισόρροπη και αρμονική βιωματική πλήρωση όλων αξιών** [αξιολογικών τάσεων].

SOS: Στη θέα των αξιών η ψυχή του ανθρώπου δε μοιάζει με καθρέπτη τοίχου, αλλά με επιφάνεια λίμνης, που όταν είναι καθαρή και γαλήνια απεικονίζει μάλλον πιστά το τοπίο σε μεγάλο βάθος, αν όμως είναι ταραγμένη από επιρροές και πάθη τότε προκαλείται δαλτονισμός και παραμορφώσεις.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΓΚΩΝ -ΑΞΙΩΝ

- Επιβίωσης, ασφάλειας και διαβίωσης του είδους [κατώτερες].
- Σεβασμού, εκτίμησης, δημιουργίας, αυτοπραγμάτωσης [ανώτερες].
- Αντίστοιχες είναι περίπου και οι κατηγορίες των αξιών. [Υποκειμενικότητα και αντικειμενικότητα των αξιών].

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΞΙΩΝ.

Εισαγωγή: Φυσική, βιολογική και ανθρώπινη σύνθεση αξιών. Εγγράμματα και σταθερές της παράδοσης και της σημερινής κουλτούρας.

- Βασική θεμελίωση και χωροδικτυακό ολιστικό πλέγμα αξιών. [ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ]

1. «Αστερισμοί» ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ αξιών: Αλήθεια, Κάλλος, Αγαθό [Συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου ΕΙΝΑΙ].

1. **Εμπιστοσύνη** [empathy, κατανόηση], **αγάπη, ελπίδα** [ανάπτυξη δεσμών με συνανθρώπους μας]. Το απαραίτητο στη ζωή **συνανέκειν**.

2. **Ιερότητα** [πίστη]. [ως απώτερος πόλος σταθερότητας μέσα στο άπειρο]

3. **Συνειδητότητα**: Καθορίζει πολυποίκιλα το μέγεθος και το «πλάτεμα» της ύπαρξής μας. Είναι ανάλογο του χώρου, όπου εντάσσουμε τον εαυτό μας, τον οποίο θεωρούμε, ως αντικείμενο παρατήρησής μας, άρα είναι συνάρτηση των ρυθμιστικών αξιών.

4. **Τέχνη της ζωής**[Στρατηγική τέχνη δόμησης] [αγωγή, παιδαγωγία και ανδραγωγία]. Κυρίως ως ρίζωμα στο πνευματικό ανθρώπινο καταπίστευμα.

- **GPS** [Grand Problem Solver] ανθρώπινος εγκέφαλος, ανάλογο του [Global Positioning System]. Συμβατός σε πανανθρώπινη και κυρίως σε κοινωνική κλίμακα. Τιθασεύει την «αρνητική εντροπία», δηλαδή τη φορά και το πρόσημό της ζωής και παίζει σπουδαιότερο ρόλο από το βεληνεκές. Η θετική φορά προς το φως και το **ΙΕΡΟ φέγγος** [πνεύμα=το Θείον], όπου άγουν **ΑΛΗΘΕΙΑ, ΚΑΛΛΟΣ, ΑΓΑΘΟ** [explosion]. Εκεί ο Άνθρωπος μπορεί να φθάσει, με **πίστη στις δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος** [ο καθένας τοποθετεί τον εαυτό του, με την αυτοπραγμάτωσή του, ως κοινωνικό μέλος].

Αντίθετα το ψεύδος, η **ασχήμια** και η **κακότητα** οδηγούν, αργά η γρήγορα, σε **αδιέξοδο, στο έρεβος**, στη **μαύρη τρύπα** [implosion].

- **Σύνθεση αξιών αυτοπραγμάτωσης** [προσωπική παλέτα αναλογιών-αποχρώσεων]. **[METRON AΡΙΣΤON]**

- **Αρχές του σκέπτεσθαι-αισθάνεσθαι και πράττειν:**

- **Ψηφιακή** [γραμμική-λογική]. [Προσοχή στους δυϊσμούς«]

1. **Αναλογική**. [ποιητικού χαρακτήρα, αλλά και μυθοποιητικού]

2. **Ολογραμμική προσέγγιση**. [το όλον, σχεδόν περιέχεται στο μέρος και αντίστροφα]

- **Κίνητρο για ανάληψη της επίπονης προσπάθειας**: Η πορεία και εξέλιξη της ζωής μας μέσα στο φως [ασφάλεια και σιγουριά] της **Αλήθειας**, στην αρμονία [ευεξία] του **Κάλλους** και στη γλυκύτητα [πλάτεμα εαυτού μας] του **Αγαθού**, προς **το δικό μας Ιερό** [που εμείς το βρίσκουμε μέσα στην αλήθεια μας, στην ομορφιά μας και την αγαθότητά μας] και το οποίο προσανατολίζεται προς το **ΟΝ**, το Οποίο συναιρεί αρμονικά τα **ΠΑΝΤΑ** [και τα αντίθετα] σε **ΑΠΟΛΥΤΟ ΒΑΘΜΟ**. **Αραγε αυτή η πορεία δεν είναι η υπέρτατη ΑΞΙΑ, όταν δεχόμαστε ότι η ανθρώπινη ζωή συνιστά την πρωταρχική αξία! Παν- Άξιον εστί.**

- **Ένα «αναλογικό» μοντέλο από το χρωματικό φάσμα.**

Δημήτρης Μπάκας

02 Οκτ 2026